

Kris och katastrofmedicinsk plan för Region Halland

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)

[Grundläggande förutsättningar](#)

[Region Hallands kris och katastrofmedicinska planering](#)

[Medicinsk katastrofberedskap](#)

[Krisstöd](#)

[Ledningsmodell](#)

[Ansvarsfördelning](#)

[Region Hallands Kris Kommitté beredningsgrupp](#)

[Kris och katastrofmedicinsk plan för Region Halland](#)

[Övergripande uppgifter för regional](#)

[särskildsjukvårdsledning](#)

[Lokala kris- och katastrofmedicinska planer](#)

[Utbildning och övning](#)

Bilaga 1 [Begrepp](#)

Bilaga 2 [Kriskommunikation](#)

Syfte

Denna plan beskriver övergripande Region Hallands kris- och katastrofmedicinska planering.

Grundläggande förutsättningar

Mål

Region Hallands krishanteringssystem ska minska risken för allvarliga händelser och extraordinära händelser samt minska konsekvenserna när en sådan inträffar, systemet ska förbereda Region Halland att möta en samhällsstörning i fredstid, till ökad hotbild, höjd beredskap och ytterst krig.

Krishanteringssystemets uppbyggnad

Insatser som utförs i samband med en samhällsstörning eller extraordinär händelse kan omfördelning av de resurser som normalt används vid daglig operativ drift ske för att möta obalans i kapacitet mot behov. Vid händelse där resurserna trots en omfördelning inte räcker för såväl daglig drift som hantering av extraordinär händelse kan ett inriktningsbeslut tas för att verksamhetens övergripande mål nås, och bistå i prioritering av densamma. Det förutsätter en ledning som utifrån särskild kompetens effektivt kan prioritera mellan den särskilda händelsen, normalverksamhet och kraven på beredskap.

Region Hallands krishanteringssystem inkluderas i ordinarie processer. Allt från daglig verksamhet till fastigheter och upphandling etc.

Samhällets krisberedskap

Samhällets krisberedskap förutsätter förberedd beredskap som snabbt och effektivt kan hjälpa, stödja och lindra de som drabbats i en kris, oavsett orsak.

Krisberedskapsförmåga behöver finnas hos många olika aktörer i samhället, både hos offentlig och privat verksamhet. En kris berör sannolikt flera verksamheter och samhällssektorer, vilket ställer krav att förberedelser måste vidtas både inom en sektor och över sektorsgränser. Detta ställer höga krav på tidig samverkan och samordning mellan aktörer som är berörda och har uppgifter inom samhällets krisberedskap. Alla aktörer inom krisberedskapsområdet har ansvar att förbereda sin verksamhet och samverka i syfte att säkerställa krishanteringsförmågan i samhället.

Hälso- och sjukvårdens kris och katastrofmedicinska beredskap är en del i den svenska krisberedskapen, vilken även kan omfatta internationella insatser.

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen ska regionerna planera sin hälso- och sjukvård så att en katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls. Hälso- och sjukvårdslag (2017:30, 7kap, 2§). Systemet ska förbereda samhället att möta alla händelser och hot, från en begränsad samhällsstörning i fred till utvidgad hotbild, höjd beredskap och krig.

Principer inom krishanteringssystemet

I Sverige används tre centrala principer för krishantering:

- **Ansvarsprincipen** innebär att den som ansvarar för en viss verksamhet under normala fredsida förhållanden, har motsvarande ansvar för verksamheten under en kris och höjd beredskap. Ansvarsprincipen innebär också ett ansvar att samverka med andra.
- **Likhetsprincipen** innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt ska vara densamma även under en kris.
- **Närhetsprincipen** innebär att en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga att hantera krisen.

Sektor och områdesansvar

I Sverige finns såväl sektorsansvar som områdesansvar inom krisberedskapen.

Sektorsansvaret innebär att varje myndighet och organisation ansvarar för sitt egen verksamhet. För hälso- och sjukvården äger Socialstyrelsen sektorsansvaret.

Geografiskt områdesansvar innebär att en aktör har ett samordningsuppdrag vid vissa händelser eller kriser som berör flera sektorer utan att därmed ta över verksamhetsansvaret från någon myndighet. Det geografiska områdesansvaret finns på tre nivåer i samhället. (Tabell 1).

Nationell nivå	Regional nivå	Lokal nivå
Regeringen	Länsstyrelsen	Kommun

Tabell 1 Geografiskt områdesansvar.

Region Halland saknar således geografiskt områdesansvar men Region Halland har ett verksamhetsansvar, vilket även inbegriper verksamheter som är upphandlad hos olika entreprenörer av Region Halland.

Generellt har ingen myndighet "befälsrätt" över annan myndighets verksamhetsområde och inget ansvar sträcker sig över annan myndighets verksamhetsområde. Alla uppgifter som måste lösas i samband med en särskild

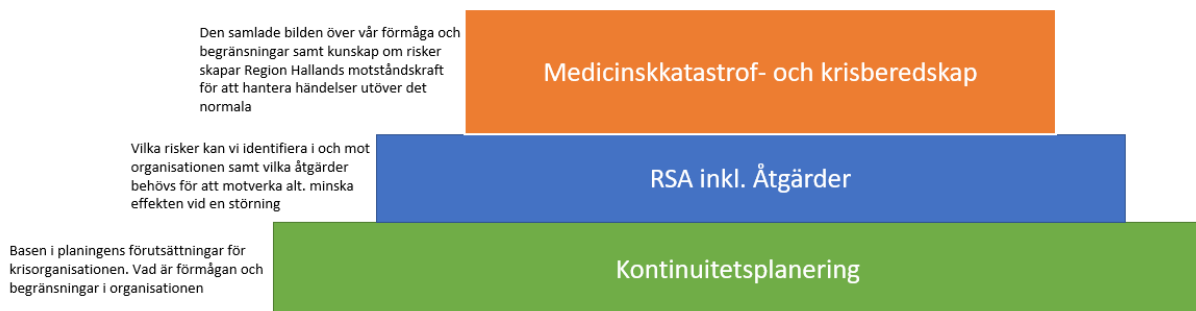
händelse skall lösas i samverkan. Samhällets krisberedskap är i grunden ett ansvar för alla, där förberedelser och samverkan med andra är fundamentalt för att kunna hantera kriser, oavsett var och när dessa sker.

Region Hallands kris och katastrofmedicinska planering

Hälso-och sjukvårdslagen (2017:30) ålägger Region Halland att planera hälso-och sjukvården så att en kris och katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls.

Kris och katastrofmedicinsk planeringen och beredskap omfattar den samlade förmågan i Region Halland som krävs för att hälso- och sjukvården effektivt och säkert kan bedriva verksamhetsuppdrag på en tolerabel nivå under en pågående samhällsstörning eller vid höjd beredskap och krig. Region Halland ska inneha förmåga att hantera samhällsstörning och kris i fredstid samt under höjd beredskap och krig som innebär att:

- Region Halland och dess verksamheter ska vara robusta samt inneha beredskap och förmåga att hantera kriser, extraordinära händelser och dess konsekvenser.
- Region Halland ska upprätthålla fungerande samhällsviktig verksamhet vid samhällsstörning, särskild händelse, höjd beredskap och kris.
- Region Halland ska uppnå grundläggande förmåga till civilt försvar.
- Konsekvenserna av allvarliga störningar ska minimeras vid varje händelse.

Kris och katastrofmedicinsk planering är en del av Region Hallands samlade säkerhetsarbete som skall bedrivas systematiskt och syftar till att:

- Säkerställa kontinuitet i alla verksamheter så långt det är möjligt genom förebyggande insatser
- Säkerställa en trygg och säker miljö för patienter, medarbetare, förtroendevalda, studerande och besökande så långt det är möjligt
- Minimera riskerna för negativa händelser inom Region Hallands verksamheter samt reducera konsekvenserna om de trots allt skulle inträffa
- Optimera förutsättningarna för god hälso-och sjukvård vid särskild och extraordinär händelse, höjd beredskap och krig.
- Verksamheterna skall uppfylla gällande lagkrav på området
- Upprätthålla befolkningens förtroende för hälso-och sjukvården samt övriga områden inom Region Hallands ansvarsområde (kultur och skola, lokaltrafik)

Region Hallands beredskap för kriser och katastrofer, syftar till att skapa förutsättning för att uppnå de krav som hälso-och sjukvården ställs inför, samt att på ett effektivt och säkert sätt reducera konsekvenserna för enskilda individer såväl som verksamhet. Beredskapen syftar att minska fysiska och psykiska följdverkningar som kan bli aktuella vid en särskild eller extraordinär händelse. Denna beredskap vilar på;

- Planering
- Särskild sjukvårdsledning vid särskild händelse
- Utrustning
- Utbildning och övning
- Uppföljning och utvärdering
- Åtgärdsplaner

Beredskapen inom Region Halland omfattar hela vårdkedjan från skadeområdet till hemgång efter sjukhusvård, och i samtliga tillämpliga delar där Region Halland har ett verksamhetsansvar. Beredskapens omfattning gäller samtliga s.k. särskilda händelser där Region Halland skall hantera en obalans mellan behov och tillgång till resurser med ett optimalt patientomhändertagande utifrån omständigheterna på ett resurseffektivt sätt. Region Hallands beredskapsförmåga inryms i verksamheternas normala, det vill säga att verksamhetens förmåga och motståndskraft inkluderas i verksamhetsplanering.

Risk och sårbarhetsanalys

Enligt lag om *kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* (2006:544) åligger det regionen att identifiera och redovisa samhällsviktig verksamhet, risker mot verksamhet, beroenden och sårbarheter. En plan ska tas fram för att kunna hantera extra ordinär händelse och sårbarheter. Planen ska baseras på en risk och sårbarhetsanalys inklusive åtgärdsplan. Region Halland ska sammanställa och avrapportera en regional risk- och sårbarhetsanalys till Socialstyrelsen, Länsstyrelsen och myndigheten för samhällsskydd och beredskap, (MSB), under mandatperiodens första år.

Kontinuitetsplanering

Vid Kris och katastrofmedicinsk planering är kontinuitetshandling ett metodstöd genom att systematiskt skapa förmåga att fortsätta bedriva verksamheten på en tolerabel nivå oavsett typ av störning, samhällsstörning till kris eller vid höjd beredskap och krig. Övergripande handlar kontinuitetshandling om att:

- Identifiera vilka delar av verksamheten som måste fungera för att organisationen inte ska drabbas av allvarliga konsekvenser vid störning eller avbrott, dvs. att varor eller tjänster alltid måste kunna levereras, direkt och över tid
- Prioritera verksamhet/tjänst och tolerabel ambitionsnivå för verksamhet/tjänst. Hur länge kan en specifik driftstörning påverka verksamheten för en tolerabel leverans av tjänst. Ex hur länge klarar sig verksamheten utan el, it, vatten, förbrukningsmaterial, läkemedel, drivmedel etc.
- Identifiera vilka kritiska resurser som krävs för att upprätthålla de delar av verksamheten, dvs. personer och roller, system, lokaler, infrastruktur och

leverantörer som behövs för att leverera viktiga varor eller tjänster. Alla ansvariga ska veta sina roller och ansvar och gränssytor för dessa

- Fastställa hur respektive kritisk resurs ska hanteras om den slås ut
- Genomföra kontinuitetsstrategier som fastställts för att möta risker och bygga en krishanteringsförmåga.
- Utforma, införa och dokumentera kontinuitetsplaner i verksamheten innehållande reservrutiner, checklistor och åtgärdskort
- Pröva och utvärdera fastställda kontinuitetslösningar samt utbilda och öva personal. System, lokaler, arbetsplatser bör testas för att verifiera att de kan användas vid olika typer av samhällsstörning, kris eller krig.

Varje händelse och incident, stor eller liten, oavsett om de är oavsiktliga eller avsiktliga kan orsaka störningar i verksamhetens utförande.

Medicinsk katastrofberedskap

Enligt hälso- och sjukvårdslagen(2017:30) skall regionen erbjuda god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom regionen. Om någon vistas inom regionen utan att vara bosatt där, och behöver omedelbar hälso- och sjukvård skall regionen erbjuda sådan vård. Lagen beskriver inte några speciella händelser då dessa paragrafer gäller, och de beskriver inte heller några undantag. De är således övergripande och rör alla sjukvårdsinsatser.

För att kunna möta lagkrav vid stora olyckor eller katastrofer i fred och höjd beredskap krävs en särskild beredskap som förutsätter planläggning, utbildning och övning. Hälso- och sjukvården bör göra analyser utifrån de aktuella verksamheternas aspekter t.ex. skadeutfall, behandlings- och omvårdbehov. Kontinuitetsplanering samt Risk och sårbarhetsanalys är viktiga komponenter i kartläggningen av de risker och beroenden som Region Halland kan behöva hantera och åtgärda.

Samtliga förvaltningar och verksamheter som ingår i krisberedskapen ska ha lokal kris- och katastrofmedicinsk plan som fortlöpande revideras. Vidare krävs plan för utbildning och övning av berörd personal. Planerna ska vara kända av de medarbetare som har en uppgift i kris och katastrofarbetet.

Hälso- och sjukvården måste ha en organisation som kan växa med uppgiften. Vid risk för eller vid inträffad samhällsstörning ska hälso- och sjukvården kunna frigöra och omfördela resurser för att kunna möta det aktuella behovet genom att höja sin förmåga/kapacitet utifrån ett normalläge. Exempelvis ska sjukhusen kunna aktivera en masskadeplan som beskriver hur sjukhusen organiserar sig vid ett stort skadeutfall samt att närsjukvården ska kunna planera för omhändertagande av sjuka och skadade som avlastning till sjukhusen.

Katastrofmedicinsk beredskap omfattar också pandemier/epidemier, vilket det finns särskilda planer för.

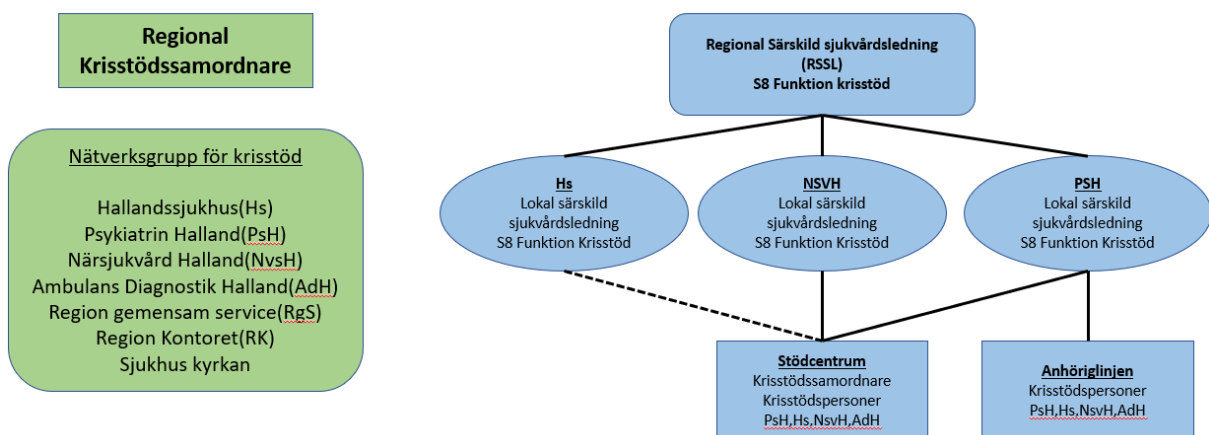
Krisstöd

Det psykosociala krisstödet är centralt vid det katastrofmedicinska arbetet. Krisstöd, (tidigare PKL, Psykologisk och Psykiatrisk Katastrofledning). Krisstödsorganisationen är en del av regionens katastrofmedicinska organisation. Krisstöd organiserar det psykosociala omhändertagandet för de patienter samt anhöriga till patienter som inkommit till sjukvården vid allvarlig händelse.

- Region Kontoret (RK) har i uppdrag att ansvara för den regionala organisationen och styrningen av krisstödsorganisation. Krisstödet organiseras genom regional krisstödssamordnare som framför allt är verksam före och efter krisen med ansvar att säkerställa funktion via samordning med förvaltningarna inom Region Halland.
- Regional krisstödssamordnare har ansvar att samordna och stötta förvaltningarnas krisstödsplanering samt har det övergripande ansvaret för ett funktionellt krisstöd med god beredskap vid en händelse. Planera övning och utbildning. Stötta i systemstöd till anhöriglinje.
- Samtliga förvaltningar ska genom samverkan aktivt medverka i Regionalt krisstöd före, under och efter en händelse.
- Krisstödsfunktion ska ingå i både regional och lokal särskildsjukvårdsledning som specialistkompetens vid behov.
- Psykiatri Halland har ansvar att kunna upprätta stödcentrum vid Hallands sjukhus tre utbudspunkter.
- Närsjukvård har ansvar att kunna upprätta stödcentrum vid lämpligt av NSVH utvald lokal i regionen utifrån aktuell händelse.
- Psykiatri Halland har ansvar att upprätta Anhöriglinje
- RGS Telefoni har systemansvar för Anhöriglinje
- Samtliga förvaltningar inom Region Halland har ansvar att bidra med bemanning av Krisstödsamordnare och krisstödspersoner till både stödcentrum och anhöriglinje. Förvaltningarna ska bidra med aktuella kontaktlistor och ge förutsättningar för övning och utbildning av krisstödspersoner.

Organisation före och efter händelsen

Organisation under händelsen

Kommunens POSOM-grupp ansvarar för att samordna samhällets samlade resurser vid stora olyckor och katastrofer. I Halland finns det POSOM-grupper i samtliga kommuner. Krisstödet strävar efter ett nära samarbete med dessa.

Ledningsmodell

Region Hallands ledningsmodell vid allvarlig händelse som utgår från (SOSFS 2013:22) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap. Vidare följer Region Halland Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd(2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Ledningsnivåer

Ledningsmodellen består av tre nivåer:

Lokal nivå som omfattar ledning av verksamheten inom regionens förvaltningar. Även en lokal skadeplats utgör lokal nivå med en egen ledning, exempelvis en skadeplats där ambulanssjukvården upprättar lokal ledningsplats.

Regional nivå omfattar en ledning för samordning av regionens resurser och för kontakten med andra aktörer, regional särskild sjukvårdsledning.

Nationell nivå omfattar ledningsfunktion som etableras för frågor där det finns nationellt samordningsbehov samt vid kontakt med den nationella politiska ledningen. För hälso-och sjukvården är Socialstyrelsen central myndighet.

Ledningskomponenter

Ledning av sjukvård vid särskild händelse innebär följande:

Operativ ledning innebär ledning av insats inom ramen för tilldelade och tilldelade resurser. Exempelvis sjukvårdsledare(SL) ur ambulanssjukvården, polisinsatschef(PIC) hos Polisen samt insatsledare(IL) alt brandingenjör i beredskap(BiB) hos Räddningstjänsten.

Strategisk ledning innebär att efter en bedömning av omedelbara och kommande behov av resurser besluta om inriktning och prioritering av sjukvårdens resurser för att upprätthålla en optimal omhändertagandenivå.

Normativ ledning innebär att tolka och besluta om sjukvårdsorganisationens roll och uppgift utifrån gällande lagstiftning.

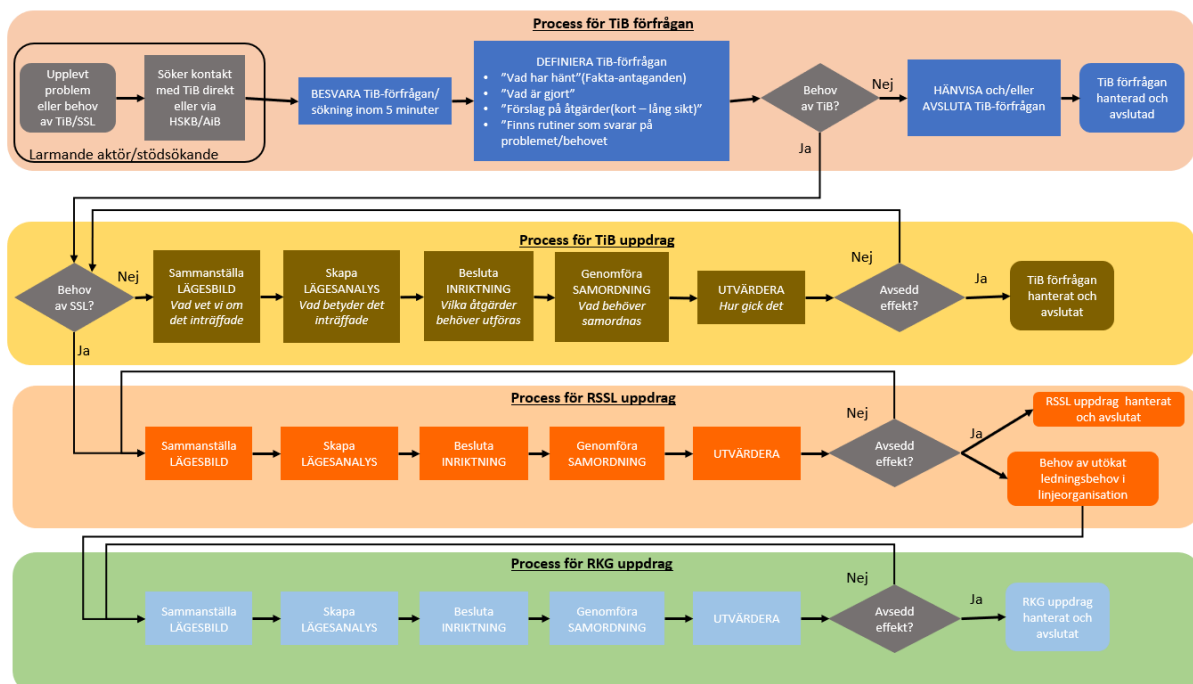
Ledning vid särskild-och extraordinär händelse

Vid händelser som skapar obalans mellan behov och resurser krävs förmåga att snabbt omprioritera och omfördela resurser lokalt och regionalt (nationellt). Räcker inte dessa åtgärder behövs särskild ledning upprättas, vilket inbegriper regional och lokal särskildsjukvårdsledning, för samordning och inriktning av verksamheten i syfte att optimera verksamheten för att på bästa sätt, utifrån förutsättningarna, lösa ut uppgiften. Det förutsätter en ledning som utifrån särskild kompetens effektivt kan prioritera mellan den allvarliga händelsen, normal verksamhet och kraven på beredskap.

Vid särskild händelse där resurserna, trots omfördelning, inte räcker för att upprätthålla normal medicinsk ambitionsnivå eller kvalitetskrav måste ett medicinskt inriktningsbeslut fattas, vanligen med en lägre ambitions- eller kvalitetsnivå. Det förutsätter en ledning som utifrån särskild kompetens och kunskap effektivt kan prioritera.

Socialstyrelsen definierar ledning som en aktivitet som syftar till att definiera en verksamhetsuppgift och se till att tillgängliga resurser samordnas och används på bästa sätt för att denna uppgift ska kunna lösas.

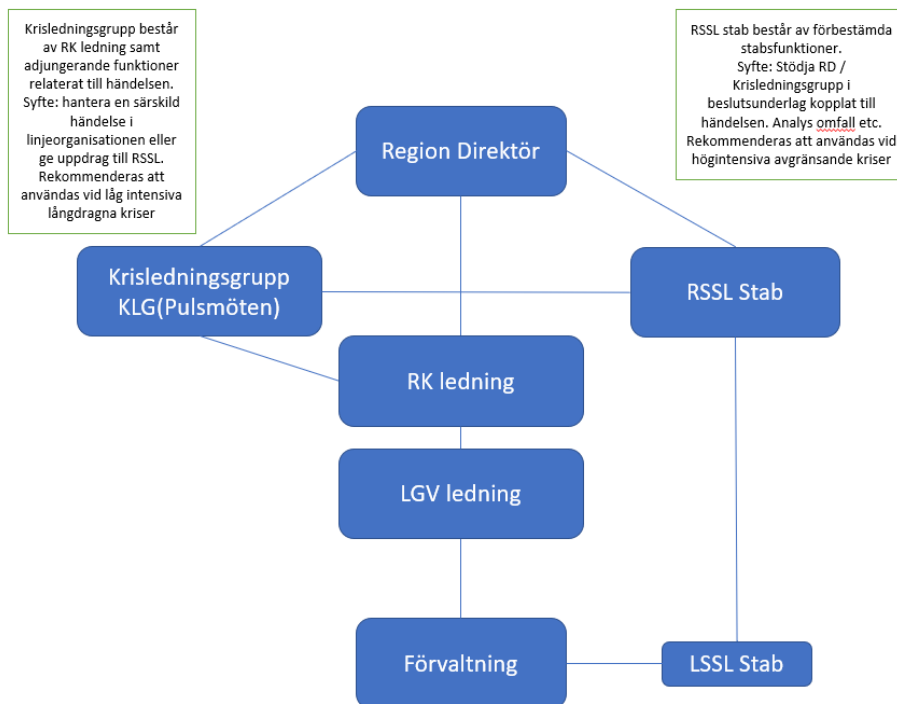
Vid särskild händelse eller hot om händelse är Tjänsteman i beredskap (TiB) vanligtvis första regionala tjänsteman som får information om en inträffad eller hotande händelse. Ofta kommer denna information från SOS alarm. TiB ska då eftersöka eventuell kompletterande information i syfte att fastställa allvarlighetsgraden av händelsen och utifrån denna information besluta om det inträffade är att betrakta som en särskild händelse som påverkar Region Halland. TiB:s mål är att tidigt få till stånd en särskild sjukvårdsledning för beslutsstöd till regiondirektör samt strategisk samordning av regionens samlade resurser eller att utgöra stöd till lokal krisledning.

Vid en särskildhändelse och ökad förmåga av stöd vid hantering av händelsen på regional nivå kan tre ledningsstöd aktiveras.

- Tjänsteman i Beredskap (TiB)
- Regional krisledningsgrupp
- Regional särskildsjukvårdsledning (RSSL)

Regionalkrisledningsgrupp verkar främst under den lågintensiva långdragna krisen eller vid behov efter återgång från regional särskild sjukvårdsledning. RSSL aktiveras vid den högintensiva, snabba händelsen. Vid aktivering av ledningsstöd vid händelser rekommenderas att först aktivera RSSL och under denna föra dialog om lämplig nivå på krisledningsstöd till händelsen för att inte förlora tid i hanteringen.

Regional krislednings grupp

Regional krisledningsgrupp (KLG) består av region ledningsgruppen (RLG) och verkar inom den ordinarie ledningsstrukturen. Utifrån händelsens behov kan regional krisledningsgrupp adjungera ytterligare funktioner. Det handlar om att styra hanteringen mot de mest angelägna behoven utifrån en helhetssyn, samtidigt som ansvarsprincipen alltjämt gäller.

Även om arbetet i regional krisledningsgrupp måste ske situations anpassat så finns det några generella områden som är viktiga att lyfta:

- inhämta lägesbilder, inklusive kommunikativa bedömningar, från relevanta aktörer.
- ta fram olika typer av analyser, beroende på samhällsstörningens art och omfattning. Det kan exempelvis vara lägesanalyser eller skade- och konsekvensanalyser och omfallsplaner.
- genomföra omvärldsbevakning och mediebevakning.
- ta fram samlade lägesbilder bl.a. utifrån ovanstående underlag.
- ta fram förslag på aktörsgemensam inriktning och samordning, inklusive samordning av kommunikation

Regional särskildsjukvårdsledning

Särskild sjukvårdsledning på regional (RSSL) nivå aktiveras vid en särskild händelse där resurserna riskerar att bli, alternativt är otillräckliga i förhållande till behoven. Vidare kan RSSL aktiveras där behov av samordning av regionens resurser krävs vid samhällsstörning, kris eller vid höjdberedskap och krig.

Beslutet att aktivera regional särskild sjukvårdsledning fattas av region Hallands tjänsteman i beredskap (TiB), i samråd alternativt på order av Regiöndirektör (RD). TiB

kan besluta att aktivera RSSL om beslutet inte kan vänta. RSSL kan verka utifrån uppdrag från RD och krisledningsgrupp. När RSSL aktiveras fastställs uppdraget till stabschef från uppdragsgivaren

Övergripande uppgifter för regional särskildsjukvårdsledning

- Definiera regionalt mål i relation till händelsen, Normativ komponent, förmedla beslut i stort.
- Skapa lägesbild och kontinuerligt hålla den uppdaterad och kommunicerad till lokal särskild sjukvårdsledning och vid behov, samverka lägesbild med samverkansparter
- Analysera påverkan på regionens verksamheter samt vidta nödvändiga åtgärder
- Samordna samt prioritera resurser och verksamheter inom regionen och mellan förvaltningar
- Prioritera insatser
- Leda personal (regionalt)
- Mobilisera resurser som inte finns omedelbart tillgängliga
- Samverka med andra aktörer lokalt, regionalt och nationellt
- Säkerställa och samordna intern och extern information
- Vid behov stödja lokal särskild sjukvårdsledning

Det finns möjlighet att omedelbart etablera särskild sjukvårdsledning hos Region Halland. Region Hallands grundberedskap är tjänsteman i beredskap (TiB), vilken finns tillgänglig dygnet runt. Vid Hallands sjukhus finns Hallands Sjukhus Krisberedskap (HSKB) tillgänglig dygnet runt. Ambulanssjukvård och Sjukresor Halland finns en ambulanschef i beredskap(AiB) tillgänglig dygnet runt.

Kommunikatör i beredskap (KiB) stödjer regional särskild sjukvårdsledning och vid behov andra, med expertkunskap kring kommunikation inom och utom Region Halland dygnet runt. Kommunikatör i beredskap är inte presstalesperson för Region Halland.

Vid särskild sjukvårdsledning skall alltid finnas sjukvårdsledare och medicinskt ansvarig. Sjukvårdsledaren skall ha förmåga att administrativt leda sjukvårdsinsatser, den medicinskt ansvariga skall som hälso-och sjukvårdspersonal inneha legitimationsyrke då medicinska prioriteringar och beslut om medicinska åtgärder måste fattas. Sjukvårdsledaren och medicinskt ansvarig är roller som kan innehas av samma person.

TiB kontaktas i regel via Sos Alarm AB, vid en misstänkt särskild händelse. TiB säkerställer informationen, söker vid behov kompletterande uppgifter i syfte att bekräfta eller avvisa särskild händelse. Föreligger en särskild händelse ska beslut om beredskapsläge fattas. Om TiB bekräftar särskild händelse, kan regional särskild sjukvårdsledning aktiveras. TiB aktiverar den regionala särskild sjukvårdsledning och påbörjar stabsarbetet. TiB bör tidigt informera samverkansparter inom Region Halland, exempelvis Hallands sjukhus krisberedskap(HSKB), som i sin tur aktiverar berörda funktioner. Om beslut fattas att lokal särskild sjukvårdsledning aktiveras skall TiB kontaktas snarast för samverkan.

Regiondirektören har yttersta tjänstemannaansvaret för Region Hallands alla verksamheter, således även vid en särskild händelse. Ledningen vid en särskild händelse är delvis delegerad till stabschef för det operativa arbetet inom regional krisledning. Regiondirektören informerar politisk ledning om händelsen och dess utveckling.

Nationell krisledning

Den region där en särskild händelse inträffat har samordningsansvar gentemot andra berörda regioner. TiB hos Socialstyrelsen kan aktivera särskild ledning på nationell nivå i syfte att stödja de regionala sjukvårdsledningarna. Särskild ledning på nationell nivå etableras alltid vid behov av sjukvårdsinsats i utlandet.

Ledningsroller

Särskild sjukvårdsledning vid särskild händelse förutsätter att roller, ansvar och befogenheter är väl kända. Vilken person som innehar dessa roller kan behöva förändras över tid under förloppet av den särskilda händelsen. En och samma person kan vissa tillfällen inneha flera roller.

Sjukvårdsledare, utsedd person i hälso-och sjukvården som leder sjukvårdens arbete. Roll som sjukvårdsledare återfinns inom alla ledningsnivåer.

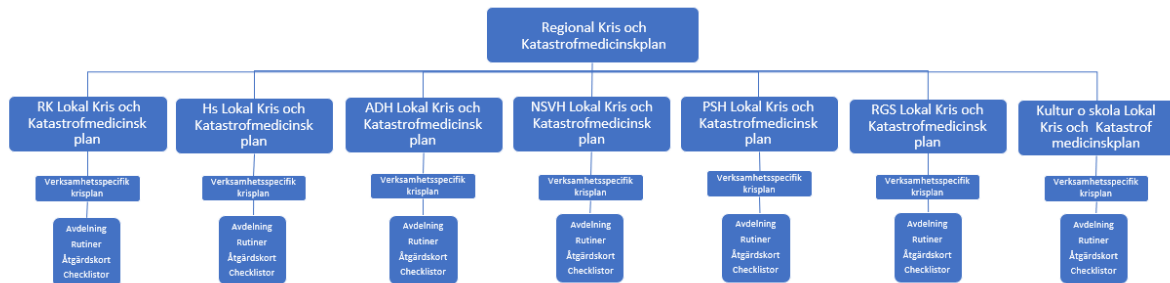
Medicinskt ansvarig, utsedd person i hälso-och sjukvården som prioriterar och beslutar om medicinska åtgärder. Rollen som medicinskt ansvarig återfinns hos alla ledningsnivåer.

Stab är ett ledningsstöd som sjukvårdsledaren och medicinskt ansvarig kan behöva. En stab återfinns inom alla ledningsnivåer.

Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF), är en tillfälligt sammansatt aktörsgemensam funktion initierad av kommun eller länsstyrelsen för att sluta överenskommelser om inriktning och samordning. I praktiken är alltså ISF möten, fysiska eller på distans, som berörda aktörer genomför för att komma överens om hur en samhällsstörning ska hanteras.

Inriktnings- och samordningskontakt (ISK) Aktörer som kan komma att involveras vid samhällsstörningar ska sträva efter att vara nåbara. Varje aktör behöver en kontaktpunkt, ISK, för att underlätta kommunikationen med andra aktörer. Det kan vara via en funktion som t.ex. tjänsteperson i beredskap (TiB), kommunikatör i beredskap (KiB), vakthavande ingenjör, räddningschef i beredskap (RCB) eller någon annan beredskapsfunktion som fungerar som primär inriktnings- och samordningskontakt, ISK. ISK behöver ha klara mandat, riktlinjer, kontaktvägar internt och förmåga att göra en initial bedömning. Aktörer kan samarbeta kring en ISK. ISK är till för att underlätta kontakt mellan aktörer vid samhällsstörningar och för att initiera en inriktnings- och samordningsfunktion, ISF. För region Hallands krisorganisation är TiB utsedd ISK tills annat beslutas av RD, krisledningsgrupp eller RSSL

Ansvarsfördelning

Regionstyrelse: Beslutar och fastställer kris och katastrofmedicinsk beredskapsplan för Region Halland.

Regiondirektör: Har det yttersta tjänstemannaansvaret för Region Hallands verksamhet och för information till Regionstyrelsens förtroendevalda. Ansvar:

- Att regional särskild sjukvårdsledning finns.
- Att befattningar i regional särskild sjukvårdsledning är bemannade med rätt kompetens samt att medarbetare som ingår i regional särskild sjukvårdsledning får möjlighet till regelbunden utbildning och övning samt att planer är ändamålsenliga, uppdaterade och kända.

Förvaltningschef: Ansvar

- Att lokal särskild sjukvårdsledning finns
- Att befattningar i lokal särskild sjukvårdsledning är bemannade med rätt kompetens samt att medarbetare som ingår i lokal särskild sjukvårdsledning får möjlighet till regelbunden utbildning och övning samt att planer är ändamålsenliga, uppdaterade och kända.
- Att beredskaps- och kontinuitetsplaner finns för verksamheter och avdelningar som bedriver samhällsviktig verksamhet/funktion.
- Ansvar att det finns aktuell lista över prioriterade verksamheter inom förvaltningsområdet.
- Att förvaltningsövergripande utbildning och övningsplan för ämnet finns.

Verksamhetschef: Ansvar:

- Att kris och katastrofmedicinska planer inom respektive verksamhet upprättas, är ändamålsenliga och uppdaterade samt att personal erhåller adekvat utbildning och övning.
- Att verksamhetsövergripande utbildnings och övningsplan finns för ämnet. Vidare ska verksamhetschef tillse att medarbetare har god kunskap om verksamhetens eller avdelningens/enhetens uppdrag inom ramen för kris och katastrofmedicinsk beredskap.

- Att beredskaps- och kontinuitetsplaner hålls uppdaterade eller om sådana saknas på identifierade områden initierar att kontinuitetsplaner genomförs.
- Att katastrofmedicinsk utrustning är tillgänglig och funktionsduglig.

Kris och katastrofmedicinsk plan för Region Halland

Denna övergripande plan, inklusive bilagor innehåller

- Allmänna riktlinjer och uppgifter för kris och katastrofmedicinsk beredskap i Region Halland, med tonvikt på lednings-och samordningsfrågor.
- Definition och termer inom kris och katastrofmedicin
- Förslag till och underlag för lokala kris och katastrofmedicinska planer för Region Hallands förvaltningar

Lokala kris- och katastrofmedicinska planer.

Inom var förvaltning ska lokal kris och katastrofmedicinska plan upprättas, följas upp, utvärderas och revideras.

Dessa planer ska inrikta kris och katastrofmedicinska arbetet inom förvaltningen. Med den regionala kris-och katastrofmedicinska planen som grund ska planerna innehålla:

- Larmplan
- Beredskapslägen och dess innebörd
- Organisation för ledning och samverkan
- Åtgärdskalender för varje funktion/befattningshavare
- Plan att mobilisera ytterligare resurser på kort och lång sikt, personalplanering
- Plan för sjukvårdsgrupp där tillämpligt
- Plan för mottagande av patienter och fördelning av patienter(masskadeplan)
- Registreringsrutiner
- Beskrivning av lokal särskild sjukvårdsledning
- Krisstödsorganisation
- Organisation av anhöriglinjen
- Kommunikationsplan
- Kontinuitetsplaner
- Plan för inomhusvistelse
- Plan för utrymning
- Lokala tillägg som inte omnämnts ovan, exempelvis sanering/omhändertagande av patienter som exponerats mot CBRNE-ämnen där tillämpligt
- Plan för pandemi och epidemiberedskap

Särskild händelse

Särskild händelse inom hälso-och sjukvården är en händelse som är så omfattande alternativt allvarlig att de resurser som finns måste organiseras, ledas och användas på särskilt vis. Detta inkluderar även risk för eller hot om sådan händelse.

Exempel på särskild händelse är transportolyckor, explosioner, bränder, utbrott av allvarlig smitta, terroristhandling, spridning av farliga ämnen, infrastrukturstörning, såsom el/vatten/gas/drivmedel samt psykosocial påverkan av samhället som en följd av traumatiska händelser.

Extraordinär händelse

I lagen (2006:544) om *kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* definieras extraordinär händelse som en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting. Särskild händelse kan i vissa fall få konsekvenser som innebär att denna lag kan behöva tillämpas. Extraordinär händelse beslutas av krisledningsnämnden.

Beredskapslägen

Hälso-och sjukvården ska ha en organisation som vid behov anpassas efter aktuellt läge och aktuell uppgift. Således måste hälso-och sjukvården kunna höja sin förmåga och kapacitet utifrån ett normalläge. Beredskapsläge skall kunna höjas gradvis alternativt intas aktuellt beredskapsläge direkt. En höjning eller sänkning är således inte avhängig tidigare intaget beredskapsläge, exempelvis kan katastrofläge intas direkt eller katastrofläge sänks till stabsläge.

Stabsläge innebär planeringsläge där delar av RSSL särskild sjukvårdsledning kallas in. Denna sjukvårdsledning håller sig underrättad om läget och efter analys vidtar nödvändiga förberedande åtgärder samt följer händelseutvecklingen. Stabsläge beslutas av Regiondirektör, av denne utsedd tjänsteman alternativt av Tjänsteman i Beredskap(TiB). Ett stabsläge behöver inte påverka pågående verksamhet. Vid stabsläge kallas nyckelfunktioner in, men som minst Regiondirektör/av denne utsedd tjänsteman, TiB, KiB, Medicinskt ansvarig, assistent, samt expert beroende på händelse, exempelvis IT-direktör.

Förstärkningsläge innebär att RSSL särskild sjukvårdsledning ledningen vidtar åtgärder för punktförstärkning av viktiga funktioner. Grundbemanning inom Regional krisledning är som vid stabsläge, med förstärkning till vissa funktioner. Beslut om förstärkningsläge fattas av Regiondirektör/av denne utsedd tjänsteman, alternativt av Tjänsteman i beredskap.

Katastrofläge innebär att RSSL särskild sjukvårdsledning tar alla nödvändiga resurser i anspråk, då händelsen bedöms vara så omfattande att de resurser som finns

ianspråktaga inte bedöms räcka till. RSSL mobiliseras fullt ut, eventuellt med inkallande av ytterligare stödfunktioner utifrån händelsens art.

Utbildning och övning

I akt och mening att bedriva ledning av god kvalitet och över tid, ses utbildning som en viktig komponent. Grundutbildning och repetitionsutbildning är nödvändigt för att bibehålla kompetens. Utbildning och övningsplan ska finna på både regional och lokal nivå för både krisberedskap och höjdberedskap

Grundläggande kunskap om samhällets krisberedskap är nödvändig för en bredare del av regionens personal

- Grundutbildning i regionens krisorganisation
- Grundutbildning i totalförsvaret och säkerhetsskydd
- Kontinuitetshandling för nyckelpersoner inom organisationen både på regional och lokalnivå
- Riktade utbildningsinsatser mot personalgrupper ex kärnenergiberedskap(CBRNE),

Utbildning inom stabsmetodik för personal som kommer att arbeta i eller i anslutning till stab. För medarbetare som erhåller uppdrag att tjänstgöra som stabschef skall stabschefsutbildning genomföras.

Följande utbildningsinsatser för medarbetare i stabsbefattning;

- Grundläggande kurs i krisberedskap
- Stabsmetodikutbildning. Denna kurs repeteras vart 5:e år
- Stabschefskurs för särskilt utsedd personal. Repeteras vart 5:e år
- Administratörer bör genomföra repetitionsutbildning vart 5:e år
- Utbildningsinsats för Krisledningsnämnden erbjuds varje mandatperiod

För befattning i operativt arbete är Regional Samverkans Kurs(RSK operativ) som Länsstyrelsen i Hallands län erbjuder, starkt rekommenderad. TiB, KiB, sjukvårdsledare, medicinskt ansvarig och sjukvårdsgrupp m.fl är målgrupper. Regional samverkanskurs Strategisk erbjuds av Länsstyrelsen i Hallands län och riktar sig till stabsbefattningar på regional nivå. Denna rekommenderas starkt till stabsmedlemmar i regional krisledning.

Grundläggande kurs i krisberedskap rekommenderas för samtliga medarbetare.

Övning

Mål för övning är att både kompetens höja individen och organisationen. Övningen ska testa och pröva verksamhetens förmåga att hantera en given händelse.

Regionen ska vidare planera för regelbunden träning och övning så att personalen

både kan upprätthålla och utveckla den katastrofmedicinska beredskapen och genomföra insatser vid allvarlig händelse. Efter övning ska en systematisk utvärdering ske med åtgärdsplan. Kompetens att genomföra och planera övningar mot kris bör finnas både regional och lokalt.

Regional krisledningsövning, en regionövergripande övning där Regional krisledning och lokala krisledning övas bör genomföras årligen. Lokal krisledning bör övas årligen. Övningar som prövar rutiner behöver genomföras löpande för att stärka robustheten i organisationen.

Bilaga 1

Begrepp i medicinsk katastrofberedskap

Beredskap

Tillstånd att vara förberedd inför kommande händelse och händelseutveckling

Hälso- och sjukvård

Åtgärder som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen 2017:30

Höjd beredskap

Beredskap att stärka Sveriges försvarsförmåga. Höjd beredskap finns i två nivåer, skärpt beredskap eller högsta beredskap. Regeringen fattar beslut om höjd beredskap.

Beredskapslägen

På regional och lokal nivå, de nivåer som anger vilken beredskapsgrad som är angiven. Dessa är stabsläge, förstärkningsläge samt katastrofläge. Får ej förväxlas med höjd beredskap enligt ovan

Katastrof

Allvarlig händelse där tillgängliga resurser är otillräckliga i förhållande till det akuta behovet och belastningen är så hög att normala kvalitetskrav trots adekvata åtgärder inte kan upprätthållas.

Katastrofläge

Beredskapsläge som innebär att en särskild sjukvårdsledning vidtar åtgärder för förstärkning av alla viktiga funktioner

Katastrofmedicinsk beredskap

Beredskap att bedriva hälso-och sjukvård i syfte att minimera negativa konsekvenser vid särskild händelse

Katastrofmedicinsk beredskapsplan

Fastställd plan som beskriver hur hälso- och sjukvården skall organiseras vid särskild händelse.

Krisledningsgrupp

Vanligtvis en ledningsgrupp bestående av beslutsfattare som kan fungera som beslutstöd till regiondirektör eller motsvarande. Krisledningsgrupp kan använda särskild sjukvårdsledning som ledningsstöd.

Larmcentral

Plats där ingående larm tas emot och vidarebefordras till berörda instanser.

Kommentar: Exempel på berörda insatser kan vara polis, hälso- och sjukvård eller räddningstjänst.

Ledning

Aktivitet som syftar till att definiera en verksamhets uppgift och se till att tillgängliga resurser samordnas och nyttjas på bästa sätt för att denna uppgift skall kunna lösas.

Medicinsk ansvarig

Den ur hälso- och sjukvårdspersonalen som prioriterar och beslutar om medicinska åtgärder.

Krisstöd (tidigare PKL-grupp)

Krisstöd inom Regionen som är avsedd att leda och samordna det psykiatriska och psykosociala omhändertagandet av drabbade, anhöriga och personal vid allvarlig händelse.

POSOM-grupp

Grupp som verkar inom kommunen och som är avsedd att leda och samordna det psykologiska och sociala omhändertagandet av drabbade anhöriga och personal vid allvarlig händelse.

Prehospital akutsjukvård

Omedelbara medicinska insatser som görs av hälso- och sjukvårdspersonal utanför sjukhus.

Risk

Möjlighet att en negativ händelse skall inträffa.

Sjuktransport

Transport av patient från hämtplats till destination med transportmedel särskilt inrättat för ändamålet.

Sjukvårdsgrupp

Hälso- och sjukvårdspersonal med särskild katastrofmedicinsk utbildning som är utrustad för att arbeta inom skadeområde.

Sjukvårdsledare

Person i hälso- och sjukvården som administrativt leder sjukvårdens arbete.

Skadehändelse

Händelse som orsakar skada på människor, miljö eller egendom.

Skadekort

Journalhandling som används av hälso- och sjukvårdspersonal vid arbete inom skadeområde.

Skadeområde

Område runt skadeplats inom vilket sjukvård- och räddningsinsatser leds och organiseras.

Skadeplats

Plats där skadehändelse har inträffat

Särskild händelse

Särskild händelse där tillgängliga resurser är otillräckliga i förhållande till det akuta behovet, men där det genom omfördelning av resurser och förändrad teknik är möjligt att upprätthålla normala kvalitetskrav. Benämndes tidigare allvarlig händelse.

Särskild sjukvårdsledning

Förberedd organisation för att leda hälso- och sjukvårdens insatser vid särskild/allvarlig händelse.

Bilaga 2

Kriskommunikationsplan

Hitta i dokumentet

Inledning

Allvarliga tillbud, större olyckor eller katastrofer ställer stora krav på informationen från Region Halland. Kommunikationsberedskap är en del i Region Hallands katastrofberedskap. Utebliven eller felaktig information och kommunikation kan försvåra krisarbetet och skada förtroendet för organisationen. Det är mycket viktigt att informationen samordnas, dels internt mellan regionens olika krisledningsgrupper, dels externt mellan olika samverkande myndigheter och organisationer.

I många situationer räcker de resurser och rutiner som regionen normalt använder sig av. Planen för kriskommunikation ska belysa kommunikationsverksamheten i situationer som kräver ytterligare insatser, exempelvis annan bemanning, organisation eller rutiner än normalt.

Övergripande plan grund för lokala planer

Denna plan är en övergripande kriskommunikationsplan som ligger till grund för de lokala katastrofplanernas kommunikationsavsnitt. Kriskommunikationsplanen ger grundläggande information om vad som är viktigt att tänka på och förbereda innan krisen inträffar.

Kompletteras av handbok

Planen kompletteras av *Handbok för kriskommunikation – För kommunikatörer i Region Hallands regionala krisledning*. Handboken kan i tillämpliga delar användas även av kommunikatörerna i lokal krisledning.

Kommunikationsplanen och de lokala kommunikationsplanerna bör revideras och uppdateras en gång per år. Handboken uppdateras fortlöpande.

Allmänt om kriskommunikation

Region Hallands krisledning

På **regional** nivå finns regionens krisledning. Chef för regionens krisledning är regiondirektören eller en av denne utsedd person. En av de viktigaste uppgifterna för den regionala krisledningen är att stödja och fördela resurser till regionens olika förvaltningar.

Varje förvaltning, samt varje skadeområde, ska ha en egen **lokal** krisledning.

Regionstyrelsens presidium och hälso- och sjukvårdsstyrelsens arbetsutskott fungerar i en kris som krisledningsnämnd. Krisledningsorganisationen finns utförligt beskriven i *Krishanteringsplan för Region Halland*.

Mål för kriskommunikationen

Kriskommunikationen ska säkerställa att alla aktörer får en så riktig bild av händelsen som möjligt och motverka oro och ryktesspridning. Kommunikationsarbetet ska skapa förutsättningar för invånare och andra berörda att förstå och kunna följa Region Hallands och samverkande myndigheters åtgärder, uppmaningar och råd. Kommunikationen ska vara korrekt, snabb, samordnad och lättillgänglig.

Kommunikationens uppgift före, under och efter en kris

Före en kris

Kommunikation kan i vissa fall förebygga en kris. En bra planering och beredskap underlättar hanteringen av en uppkommen kris.

För att ha en god beredskap ska Region Halland:

- Hålla planen för kriskommunikation uppdaterad och levande.
- Ha en fungerande Handbok för kriskommunikation.
- Ha en aktiv omvärldsbevakning för att kunna möta kritik på ett relevant sätt, i god tid.
- Ha en struktur med tillräckliga resurser för att kunna hantera kommunikationen vid en kris.
- Ha fungerande kanaler och rutiner för intern kommunikation.
- Ha fungerande nätverk med andra myndigheter.

Under en kris

Kriskommunikationsplanen och Handbok för kriskommunikation används så att kommunikationen är korrekt, snabb och lättillgänglig. Det är mycket viktigt att kommunikationen samordnas, dels internt mellan regionens olika krisledningsgrupper, dels externt mellan olika samverkande myndigheter och organisationer.

Under ett krisförlopp är det viktigt att de personer som ansvarar för kommunikationsarbetet:

- skaffar sig en lägesbeskrivning av krisen och snabbt följer händelseförloppet
- följer hur andra aktörer informerar

- informerar allmänhet och media samt övriga berörda
- kommunicerar internt inom regionen
- ser till att den information som ges är korrekt.

Efter en kris

När krisen är över summeras erfarenheterna. Den höjda kommunikationskapaciteten avvecklas och erfarenheterna analyseras metodiskt och återförs till den fortsatta beredskapsplaneringen. Kriskommunikationsplanen och handboken revideras efter behov och övas regelbundet.

Om det händer – olika begrepp

I Sverige delas ansvaret för samhällets räddningstjänst av staten och kommunerna. Landstingen och regionerna ansvarar för att upprätthålla en god sjukvårdsberedskap inför eventuella medicinska katastrofsituationer. Om en stor olycka sker där sjukvården bli involverad organiseras händelsen på minst två platser – på skadeområdet och på sjukhus.

Kris kan definieras som en allvarlig störning i grundläggande strukturer eller en försämring av fundamentala värden och normer i samhället. De vedertagna begrepp som används kan användas olika beroende av yrkesinriktning. I det här dokumentet används begreppet kris för alla sådana händelser som innebär eller kan innebära en hård belastning för regionen och dess anställda och som också kräver kommunikationsinsatser utöver de vanliga.

En **olycka** innebär oftast inte någon förändring av sjukvårdens arbete eller resurser utan sjukvården arbetar som vanligt.

En **stor olycka** avser en situation där omedelbart tillgängliga resurser är otillräckliga i förhållande till det akuta vårdbehovet, men där det genom omfördelning av resurser och förändrad teknik är möjligt att upprätthålla normala kvalitetskrav för medicinsk behandling.

En **katastrof** avser en situation där tillgängliga resurser är otillräckliga i förhållande till det akuta vårdbehovet och där belastningen är så hög, att normala kvalitetskrav för medicinsk behandling inte längre kan upprätthållas, trots förstärkning och andra nödvändiga åtgärder.

Inom sjukvården används samlingsbegreppet **allvarlig händelse** som omfattar alla typer av händelser som avviker från de normala och kräver en särskild ledning eller organisation. Med begreppet avses svår påfrestning på samhället eller egen organisation likväl som en stor olycka eller katastrof.

Krisledningsnämndens funktion

År 2006 trädde en ny lag i kraft som reglerar kommunernas och landstingens organisation och befogenheter vid **extraordinär händelse** i fredstid. I lagen står det bland annat att varje landsting/region ska ha en **krisledningsnämnd**.

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i landstinget eller regionen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den allvarliga händelsens art och omfattning.

Olika beredskapslägen

Sjukvården måste ha en organisation som kan växa med uppgiften. Vid risk för eller vid inträffad händelse ska akutsjukvården kunna skapa resurser för att kunna möta det aktuella behovet. För att detta ska vara möjligt bör sjukvården gradvis kunna höja sin kapacitet.

I sjukvården skiljer man mellan de olika beredskapsnivåerna stabsläge, förstärkningsläge och katastrofläge:

Stabsläge innebär en ledning som håller sig underrättad om läget och efter analys vidtar nödvändiga förberedande åtgärder samt följer händelseutvecklingen. Ett stabsläge kan bestå av en person och behöver inte påverka pågående verksamheter

Förstärkningsläge innebär att krisledningen vidtar åtgärder med punktförstärkning av de nödvändiga resurser inom sjukvården som situationen kräver.

Katastrofläge innebär att krisledningen aktiverar alla tillgängliga resurser inom sjukvården. Ledig personal rings in och ska bege sig till sin arbetsplats.

Informationsansvar

Skadeområde

Under en räddningsinsats har sjukvårdsledaren tillsammans med räddningsledare och polisinsatschef gemensamt ansvar för samordnad information från skadeplatsen. Sjukvårdsledaren (SL) ansvarar endast för information som berör sjukvården på skadeplatsen, Vid medicinska frågor ges delegation till medicinskt ansvarig.

Polisens informationsansvar

Generellt gäller att det är polisen som har ansvaret för all information om personer som är inblandade i händelsen. Vid en händelse med skadade och omkomna personer, upprättar polisen en informationscentral där register förs på grundval av den registrering som skett vid transport från olycksplatsen.

Sjukvårdens informationsansvar

Sjukvården ansvarar för information om drabbade personer som är omhändertagna av sjukvården. Psykiatrin ansvarar för att öppna upp en anhöriglinje där man ska ge information till anhöriga var drabbade personerna finns.

Psykiatrin Halland organiserar genom PKL (psykiatrisk katastrofledning) psykosocialt omhändertagande för de patienter samt anhöriga till patienter som inkommit till sjukvården. En viktig aktör är också sjukhuskyrkorna.

Som ett led i att skapa kontakt mellan drabbade och anhöriga vid "allvarlig händelse" ska regionen kunna upprätthålla "anhöriglinjer". Där förs kontinuerligt listor på inkommande patienter och var de vårdas inom respektive sjukhus. Anhöriglinjen organiseras av PKL. Uppdraget är att vägleda anhörigas möjligheter till kontakter med, samt information om, patienter som omhändertagits i sjukvården.

Organisation för kriskommunikation

För att informations- och kommunikationsarbetet i regionen ska kunna skötas rationellt och för att mottagarna ska få entydiga och konsekventa budskap måste kriskommunikationsarbetet samordnas mellan de verksamheter som berörs.

Regionens krisledning ansvarar för att samordna den externa kommunikationen om fler än en krisledning berörs av händelsen.

Kommunikationsverksamheten har i ett krisläge fem huvuduppgifter:

- analysera kommunikationsbehovet och utbudet av information
- formulera budskap
- distribuera in- och utgående information
- samverka med andra aktörer, både internt och externt
- utvärdera vad kommunikationsinsatserna har gett för effekt

Kommunikationsansvarig i krisledningen

Kommunikationsansvarig ansvarar för att information om den medicinska verksamheten kring händelsen kommer ut både externt och internt i samverkan med chefen för krisledningen samt andra berörda aktörer.

Kommunikationsansvarig arbetar strategiskt dels genom att bedöma behovet av kommunikation med olika målgrupper, dels genom att se till att den information som ges har rätt form och förmedlas vid rätt tidpunkt.

Anpassning av kommunikationsresurser

Vid en allvarlig händelse larmas kommunikatör av tjänsteman i beredskap, TIB. När den regionala krisledningen är aktiverad ska kommunikatören snarast möjligt inställa sig i aktuell krisledningsstab. Till dess att kommunikationsansvarig är på plats ansvarar chefen för kommunikationen.

Arbetsfunktioner

Den aktuella händelsen påverkar kommunikationsorganisationens omfattning samt behov av personal och övriga resurser. Här följer en beskrivning över vilka punkter som är viktiga och absolut bör finnas med i planeringen av kommunikationsverksamheten. En person kan ha flera uppgifter, men det kan också finnas behov av att kalla in fler personer beroende på krisens omfattning. Var de personerna ska vara placerade, i anslutning till regional eller lokal krisledning, beror på krisens omfattning och geografiska läge. Personer i regionens krisledning kan arbeta med vissa av dessa uppgifter för alla krisledningsstabers räkning.

Formulera budskap

När krisledningen organiseras bör kommunikationsansvarig se till att det finns någon som har till uppgift att skriva och formulera den information, både intern och extern, som ska förmedlas till målgrupperna, att publicera informationen i de olika kanalerna och se till att informationen hålls uppdaterad och förmedlas till målgrupperna. Särskilt viktigt är att kontinuerligt förse 1177 Sjukvårdsrådgivningen med information.

Mediekontakter

I uppdraget ligger att arrangera presskonferenser, samordna intervjuer och övriga mediekontakter.

Praktiska göromål

Den som är kommunikationsansvarig kan för att kunna arbeta strategiskt behöva någon som avlastar genom att hjälpa till med allt praktiskt kring själva kommunikationsarbetet. En sådan medarbetare ska vara placerad i direkt anknytning till kommunikationsansvarig i katastrofledningens stab.

Anhöriglinje

I Region Halland är det psykiatrien som har ansvar för uppstart och bemanning av anhöriglinjen. Det är viktigt att den kommunikationsansvarige samverkar med anhöriglinjen, både för att föra ut information och för att få kunskap om vilka frågor som ställs så att de efterfrågade uppgifterna också kan föras ut.

Dokumentation, analys, omvärldsbevakning, uppföljning

- Bevaka det som rapporteras i medierna och återföra detta så att eventuella felaktigheter kan rättas till.
- Avlyssna och banda radio- och TV-sändningar.

- Bevaka samtliga tidningar i länet och vissa riksmedier.
- Sammanställa och analysera materialet och redovisa detta för krisledningsgruppen.
- Samarbeta med anhöriglinjen
- Samarbeta med 1177 Sjukvårdsrådgivningen.

Mångkulturell service

Region Halland måste ha en kapacitet för att kunna förmedla information till grupper med olika kulturell bakgrund. Det handlar inte enbart om att översätta material utan att ha kunskap för att kunna möta grupper med skiftande kulturella vanor och traditioner. Därför är det viktigt att det finns etablerade kontakter med de olika invandrarorganisationerna i länet.

Personer med funktionshinder

Information ska kunna lämnas till hörsel- och synskadade.

Utrustningsbehov

För att klara kommunikationsverksamheten är det viktigt att det finns tillgång till telefonlinjer med stor kapacitet för in- och utgående samtal, telefoner med headset, dator med uppkoppling mot Internet och intranätet samt utskrivningsmöjligheter på nära håll och fax. Dokumentationsarbetet kräver tillgång till radio och TV med videoinspelning, samt dagstidningar.

Målgrupper

Regionens informationsansvar omfattar såväl extern som intern information till:

- medarbetare i regionen
- massmedier
- drabbade och närstående
- allmänheten
- andra myndigheter

Medarbetare i regionen

Den interna informationen är mycket viktig och har hög prioritet vid kris- och katastrofsammanhang. Medarbetarna har rätt att i varje läge vara informerade om krisens utveckling och regionens uppgifter och roll i sammanhanget. Därför måste informationen till medarbetarna förmedlas snabbt.

Det kan inträffa att medarbetare får till uppgift att utföra uppgifter som ligger utanför den egna arbetsuppgiften och då är det viktigt att man känner sig informerad om händelseförloppet. Väl informerade medarbetare kan vanligen ge tillräckligt med information till patienter på sjukhuset. I vissa fall, till exempel vid epidemier, kan skriftlig information behövas även för patienter.

Personalen i regionens telefonväxlar och 1177 Sjukvårdsrådgivningen är en viktig kanal för information. I en krissituation är det vanligt att oroliga anhöriga eller allmänheten ringer för att få information. Därför är det av stor vikt att dessa medarbetare är uppdaterade om händelseförloppet och vet vart de ska hänvisa inkommande samtal.

Massmedier

I dagens informationssamhälle, där medier sänder så gott som dygnet runt, gäller det att hålla en hög informationsberedskap. Trycket från medierna kan bli enormt. Inblandade personer kan komma att bli avkrävda snabba besked. Då är det mycket viktigt att den information som lämnas är korrekt. Det är ofta mycket svårt att rätta till uppgifter som initialt blivit felaktiga samtidigt som det är svårt att samordna informationen mellan aktörerna. Risken för missledande och dubbla budskap är stor.

Detta innebär att ett ständigt informationsutbyte måste ske mellan aktörerna vid en extraordinär händelse så att det finns en så klar bild som möjligt av den information som ges på olika håll. Samordning under en kris kan endast tillgodoses om formella och informella nätverk mellan kommunikatörer etableras före krisen.

Medierna kan också vara till stor hjälp för att:

- få ut snabba instruktioner till allmänheten eller information om vilka telefonnummer anhöriga kan ringa för att få mer upplysningar

- få ut korrekt information för att förhindra ryktesspridning och oro eller panik.

Lokalradion och riksradien kan användas för att skicka ut viktig information till allmänheten, till exempel genom Viktigt meddelande till allmänheten, VMA.

Drabbade och närstående

Drabbade och närstående har en mycket hög prioritet i informationsarbetet. Under krisen behöver de anhöriga få information om händelseutvecklingen och hjälp med hänvisning till bland annat 1177 Sjukvårdsrådgivningen, sjukhus, polis eller olika krisgrupper.

De anhöriga kräver omedelbart att få reda på följande:

- Var hon/han där när det hände?
- Är han/hon skadad?
- Om han/hon är skadad, var finns han/hon nu?
- Hur svåra är skadorna?
- När kan jag träffa honom/henne?
- Vilket sjukhus finns han/hon på?
- Hur tar jag mig dit?
- Vem kontaktar jag för att få mer information?

Kanaler

Vid allvarlig eller extraordinär händelse krävs att informationen kan ges och tas emot snabbt, både för externa och interna målgrupper. Olika typer av kommunikationskanaler används vid olika skeden under krisen.

De kanaler som används är i huvudsak:

- 1177 Sjukvårdsrådgivningen
- Regionens webbplats, www.regionhalland.se
- Intranätet
- E-post
- Högtalarsystem eller internradio
- Presskontakter (elektroniskt nyhetsutskick till medierna via regionens presstjänst)
- Televäxlarna

Interninformationen bör följa de kanaler som normalt används vid intern information, till exempel intranät, e-post och informationsmöten. Högtalarsystem eller internradio som finns på vissa ställen, bland annat på Hallands sjukhus Halmstad, är en utmärkt kanal för snabba meddelanden. Där kan man också hänvisa till intranätet för mer information.

Lokal för presskonferenser

Lokaler för presskonferenser ska vara utsedda på förhand och uppgifterna ska finnas med i de lokala krisplanerna.

Samverkan och samordning med andra myndigheter

Samordning med andra myndigheter bör ske i så stor utsträckning som möjligt. På så sätt kan man undvika motstridiga budskap. Genom en samordning skapas en gemensam referensram kring krishantering. För att kunna fatta vissa strategiska beslut krävs det tillgång till information från en rad olika instanser.

Här är några av de organisationer som regionens krisberedskap har nära samverkan med inom länet:

- kommunerna inklusive kommunernas räddningstjänst
- kommunal sjukvård
- kommunala POSOM-verksamheterna
- polismyndigheten
- flygräddningstjänsten
- sjöräddningstjänsten
- länsstyrelsen
- SEVESO-företag (företag som är skyldiga att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa skador). Regleras i lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.
- Försvarmakten
- Trafikverket

När flera myndigheter ingår i krisarbetet ska informationsaktiviteterna samordnas. Den organisation som har räddningsledaren är också den organisation som bör ansvara för att en gemensam kommunikationsstab bildas.

Fördelning av informationsansvar

Information vid:	Ansvarig:
Radiakutsläpp	Länsstyrelsen (utser räddningsledare)
Landolycka	Kommunens räddningstjänst
Sjöolycka	MRCC, Marine Rescue Coordination Centre
Flygolycka	ARCC, Air Rescue Coordination Centre
Eftersök	Polisen
Smittskydd	Smittskyddsläkaren
Terroråd	Polisen

Regionens krisledning ska omgående då en katastrof inträffat utse vem som ska representera regionen i den gemensamma informationsstaben. Det är också viktigt att regionens krisledningsstab samordnar den externa informationen så att inga

missförstånd uppstår, och att de olika staberna känner till och har kunskap om händelseförloppet.

Nedanstående aktörer har viktiga funktioner vid framförallt katastrofer och allvarliga händelser. Behovet av samverkan varierar från fall till fall.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har uppgiften att vid allvarliga händelser i samhället hålla sig underrättade om händelseutvecklingen och underlätta samverkan mellan olika myndigheter. De agerar som stöd och samverkande part. Länsstyrelsen har ett särskilt räddningstjänstansvar vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning samt då räddningsinsatserna är omfattande.

Räddningstjänsten eller räddningsledningen

Räddningstjänst, sjukvård och polis samverkar på olycksplatsen. Sjukvårdsledaren och den medicinskt ansvarige på skadeplatsen samverkar med den regionala krisledningen när det gäller medicinska frågor, informationsfrågor eller prioritering och fördelningsnycklar mellan olika sjukvårdsinrättningar.

SOS Alarm

SOS Alarm tar emot larm och dirigerar ambulanstransporter. De kan också, beroende på om tecknade avtal finns eller inte, larma ut räddningstjänstens styrkor.

Kommunerna

Samverkan med kommunledningarna och kommunförvaltningarna är viktig vid allvarliga händelser. De har då bland annat uppgiften att ordna med teknisk försörjning, social omvårdnad och stöd, miljökontroll och informationsinsatser.

Förutom kommunernas räddningstjänster kan också de kommunala grupperna för psykologiskt och socialt omhändertagande, **POSOM-grupperna**, vara engagerade i arbetet. De samverkar med sjukvårdens krisledningsgrupp för psykologiskt och psykiatriskt omhändertagande, PKL-gruppen.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är hälso- och sjukvårdens tillsynsmyndighet och har idag ingen beordrande roll vid katastrofer och allvarliga händelser. De har dock en tjänsteman i beredskap, TIB, dygnet runt för råd, stöd och hjälp till landstingen och regionerna.

Utvärdering

En utvärdering bör påbörjas så snart som möjligt efter att den akuta insatsen avslutats. Ansvarig för detta ska utses. Utvärderingen ska ligga till grund för fortsatt utveckling av kommunikationsverksamheten vid kris och katastrof.

Uppdaterat från föregående version

Överförd från Lina